

Beleidskader Leerrecht gemeente Ridderkerk 2025

Inleiding

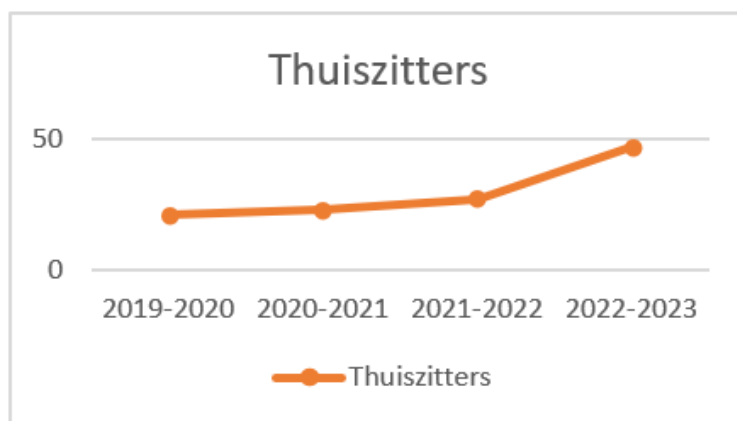
Voor u ligt het beleidskader Leerrecht 2025 van de gemeente Ridderkerk. Het beleidskader geeft richting aan de taak die het college heeft met betrekking tot het uitvoeren van de leerplichtwet 1969. Alle kinderen van 5 tot 16 jaar zijn leerplichtig, indien jongeren tussen de 16 en 18 nog geen startkwalificatie hebben behaald zijn zij kwalificatieplichtig.

Het beleidskader geeft de missie, visie en de doelstellingen weer die de gemeente de komende periode nastreeft. Men spreekt momenteel meer over het recht om te leren dan de plicht om te leren, vandaar de titel van het document 'Beleidskader leerrecht'.

Het vorige beleidskader is opgesteld in 2017.

Door de jaren heen hebben er verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden, zowel landelijk als op gemeente niveau. Hierdoor is het nodig dat het beleidskader herijkt wordt.

Ook is het gezien de maatschappelijke ontwikkelingen nodig om meer op preventie in te zetten voor een duurzame oplossing van de problemen. Voorbeelden van deze problemen zijn het groeiende aantal thuiszitters*, een tekort aan plaatsen binnen het Speciaal Onderwijs (SO) en de toename in de vraag naar jeugdhulp**. Steeds vaker is te zien dat kinderen uit het reguliere schoolstelsel vallen en geen passend onderwijs krijgen.

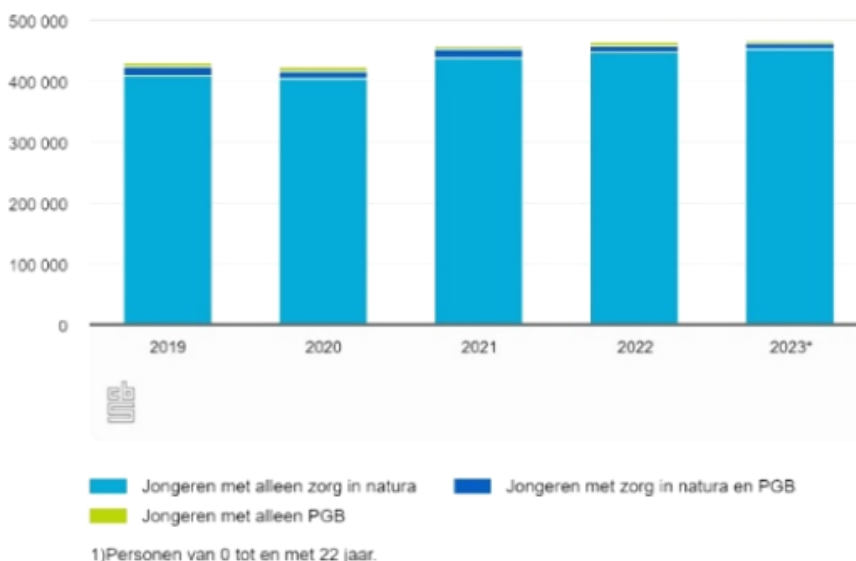

*Aantal thuiszitters in Ridderkerk in de afgelopen 4 schooljaren

Binnen het aantal thuiszitters zijn er twee doelgroepen te onderscheiden in schooljaar 2022-2023; 14 thuiszitters met een zorgvraag en 33 thuiszitters om andere redenen. Het totaal is flink toegenomen, dit heeft meerdere oorzaken:

- wachtlijsten hulpverlening;
- plaatsingsproblemen (en wachttijden) in het onderwijs. Zowel in het reguliere voortgezet onderwijs, in het speciaal onderwijs en specifiek in de Internationale Schakelklassen;
- psychische problemen;
- verwijdering zonder direct aansluitende passende plek;
- weigering kinderen naar een school te laten gaan.

0.0.1 Jongeren met jeugdhulp naar financieringsvorm 1)

**Aantal jongeren in Nederland die jeugdhulp ontvangen, bron: www.cbs.nl

Organisatie

Missie

Alle kinderen en jongeren woonachtig in de gemeente Ridderkerk worden in staat gesteld zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen en ontplooiën door middel van onderwijs, hiermee een startkwalificatie te behalen en zich daarmee te kwalificeren voor een passende positie in de maatschappij.

Visie

De medewerkers van leerplicht leveren een actieve bijdrage aan de ontplooiingsmogelijkheden van jongeren van de gemeente Ridderkerk. En dragen daarmee bij aan de mogelijkheid tot het behalen van een startkwalificatie. Zij doen dit door afgewogen en adequaat gebruik te maken van de preventieve, repressieve en curatieve middelen en de samenwerking aan te gaan met interne en externe partners.

Werkwijze leerplicht Ridderkerk

Vanuit de brancheorganisatie voor leerplicht en Regionale Meld en Coördinatiefunctie (RMC), genaamd Ingrado, wordt er gesproken over basistaken en aanvullende taken van leerplicht.

Basistaken leerplicht:

- Het toezicht op de naleving van de leerplichtwet (1969) anders dan door de hoofden is opgedragen aan het college van burgemeester en wethouders. Het college van burgemeester en wethouders wijst daartoe een of meer ambtenaren aan. Daarom spreken we hier van taken van de leerplicht-ambtenaar (artikel 16 Leerplichtwet).
- Handhaven bij relatief verzuim, luxe verzuim, absoluut verzuim, geven van vrijstellingen.
- Jaarlijks moet het college verslag indienen bij de raad over het gevoerde beleid inzake de handhaving van de leerplicht en kwalificatieplicht en de resultaten daarvan. Ook wordt er gerapporteerd aan het ministerie over de resultaten (artikel 25 Leerplichtwet).
- Preventieve inzet is formeel geen wettelijke taak, maar maakt wel deel uit van het basistakenpakket van de leerplichtambtenaar. Het gaat hierbij om het tijdig aanpakken van schoolverzuim om zo (langdurige) schooluitval te voorkomen. Vaak wordt, als onderdeel van de basistaken, ook ingezet op voorlichting op scholen, informeren van leerplichtigen, preventieve gesprekken met jongeren als er nog geen wettelijk verzuim is en het houden van spreekuren op scholen.

Legenda

Relatief verzuim = een jongere staat wel ingeschreven bij een school, maar is zonder geoorloofde reden afwezig.

Luxe verzuim = een jongere is niet aanwezig zonder dat daar toestemming voor is van het schoolhoofd of de leerplichtambtenaar.

Absoluut verzuim = een jongere die zonder geoorloofde reden niet staat ingeschreven bij een school.

Geven van vrijstellingen = een vrijstelling van verplichting tot inschrijving op een school vanwege lichamelijke of psychische gronden, het volgen van onderwijs in het buitenland of op een andere wijze voldoende onderwijs genieten.

Aanvullende taken:

- Aanvullende preventieve inzet; naast de preventieve inzet vanuit de basistaken kan er bijvoorbeeld worden ingezet op werken op scholen of op straat, domein overstijgend werken (bijvoorbeeld met werk en inkomen of jeugdzorg), brede ketensamenwerking op gebied van preventie, aanvullende voorlichting en educatie.
- Thuiszittersaanpak; Naast de reguliere verzuimaanpak wordt er vaak ingezet op een specifieke thuiszittersaanpak. Binnen deze (curatieve) aanpak worden er met de relevante ketenpartners samenwerkingsafspraken gemaakt. Zo kan er bijvoorbeeld een doorbraaktafel worden ingericht. Nadat deze structuur is ingericht wordt er op casusniveau integraal en intensief samengewerkt waarbij de partners doorgaans verder gaan om tot een doorbraak te komen dan in de reguliere verzuimaanpak.
- Extra huisbezoeken; Binnen de basistaken worden er doorgaans alleen huisbezoeken uitgevoerd voor het controleren van luxe verzuim. Aanvullend kiezen sommige organisaties ervoor om huisbezoeken in te zetten op de andere vormen van verzuim, of preventief bij zorgen. Daarnaast zien we dat sommige gemeenten inzetten op samenwerking met jongerenwerk en handhaving op straat, waar huisbezoeken onderdeel van kunnen zijn.
- Regionale en lokale programma's en projecten; Binnen de verschillende regio's en gemeenten zijn er talloze projecten en programma's gericht op het welzijn van jongeren. Leerplicht draagt hier actief aan bij. Dat kan zijn in de vorm van trekker, of als samenwerkingspartner. De inzet varieert per project en programma¹.

Werkwijze

Voor de doelen in dit beleidskader zal er nog meer ingezet moeten worden op aanvullende (voornamelijk preventieve) taken.

Ook zal er per school een vast aanspreekpunt voor de school zelf maar ook voor de gezinnen moeten zijn vanuit leerplicht. En in de gewenste werkwijze voeren leerplichtambtenaren met enig regelmaat gesprekken op de scholen zelf, zodat de lijnen kort zijn en de leerplichtambtenaar ook wordt geconsulteerd bij een dreigende verzuim leerling of thuiszitter. Daarmee wordt ook de nadruk op preventie gelegd, want het is belangrijk schoolverzuim tijdig aan te pakken om zo (langdurige) schooluitval te voorkomen. Om dit nog meer kans van slagen te geven is het raadzaam om de leerplichtambtenaar ook nog meer in te zetten op werken op de scholen, domein overstijgend werken (bijvoorbeeld met werk en inkomen en jeugd) en de ruimte te geven om aanvullende voorlichting en educatie te geven.

Binnen de gemeente Ridderkerk is er al voor gekozen om de leerplichtambtenaren en wijkteam medewerkers in één team te plaatsen, dit is een stap richting integraal werken.

Kader

Landelijke vertrekpunten

De gemeenten hebben de volgende wettelijke opdracht:

- *Leerplicht:* de Leerplichtwet stelt alle kinderen en jongeren van 5 tot 16 jaar in staat om onderwijs te volgen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooiën.
- *Kwalificatieplicht:* Na de leerplicht begint de kwalificatieplicht. Hiermee wordt de leerplicht verlengd tot de jongere 18 jaar is of een startkwalificatie heeft behaald. Een startkwalificatie is een havo- of vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger. De kwalificatieplicht geldt niet voor jongeren die praktijkonderwijs gevolgd hebben, of onderwijs hebben gevolgd in de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht of dagbesteding op het voortgezet speciaal onderwijs.
- *Voorkomen voortijdig schoolverlaten en ondersteunen en monitoren van jongeren in een kwetsbare positie.* Met een startkwalificatie is een jongere beter voorbereid op de maatschappij of de arbeidsmarkt. De gemeente werkt nauw samen met het onderwijs en samenwerkingsverbanden om te voorkomen dat jongeren voor hun 23e zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Deze taak wordt regionaal uitgevoerd in de Regionale Meld en Coördinatiefunctie (RMC). Voor een deel van de jongeren, de jongeren in een kwetsbare positie, is het behalen van een startkwalificatie niet haalbaar. Dan is het doel begeleiden naar de arbeidsmarkt.

Per 1 januari 2024 is binnen de leerplichtwet 1969 gewijzigd dat gemeenten en inspectie weer een samenwerkingsovereenkomst kunnen sluiten. Hierdoor kunnen Leerplichtambtenaren van gemeenten dan voor de inspectie onderzoek bij scholen uitvoeren naar het registreren en melden van ongeoorloofd

1) [*Formatietool Leerplicht versie december 2022.pdf \(ingrado.nl\)](#)

verzuim. Deze wijziging dient bij te dragen aan het terugdringen van het aantal vroegtijdig schoolverlaters en thuiszitters. Door de samenwerking tussen gemeenten en de inspectie zal de melding en registratie van ongeoorloofd verzuim verbeteren, waardoor interventie in een vroegtijdig stadium kan worden gerealiseerd.

Regionale vertrekpunten

Doorstroompunt regio

De gemeente Ridderkerk valt onder het Doorstroompunt regio Rijnmond. Nederland is verdeeld in 39 RMC-regio's.

De RMC-regio Rijnmond is onderverdeeld in vier subregio's. Albrandswaard, Barendrecht, Capelle a/d IJssel, Krimpen a/s IJssel, Lansingerland en Ridderkerk zijn met elkaar één subregio Zuid Oost.

De subregio Zuid Oost heeft gezamenlijk een uitvoerende organisatie ingekocht die jongeren verder begeleidt naar school en als dat niet haalbaar is naar werk, het liefst met een opleidingscomponent.

Een Doorstroompunt regio is verantwoordelijk voor de leerplichtige jongeren van 16 t/m 23 zonder startkwalificatie. In 2026 volgt er naar verwachting een wetswijziging waarin deze leeftijdsgrens wordt opgeschoven naar 27 jaar.

De kerntaken van het Doorstroompunt zijn:

- Een sluitende melding en registratie, doorverwijzing en herplaatsing van voortijdig schoolverlaters;
- Het bevorderen van een goede samenwerking tussen alle partijen in de regio die te maken hebben met jongeren tot 23 jaar;
- Het realiseren van een sluitende aanpak met een zo goed mogelijk op maat traject voor de jongere die extra zorg nodig heeft.

Samenwerkingsverbanden

Om elk kind een passende onderwijsplek te bieden hebben scholen een zorgplicht. Scholen werken daarbij samen in een regio. Deze samenwerkingsverbanden zorgen ervoor dat er een passende plek is voor alle leerlingen in de regio. In Ridderkerk hebben we te maken met 3 verschillende Samenwerkingsverbanden; Berséba, Koers VO en RiBA.

Lokale vertrekpunten

Ambtsinstructie leerplicht

Het toezicht houden op de naleving van de Leerplichtwet en de aanvullende kwalificatieplicht is opgedragen aan het College van Burgemeester en Wethouders.

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ridderkerk heeft, door het vaststellen van de 'Ambtsinstructie leerplicht Ridderkerk', hetgeen op grond van artikel 16 lid 4 van de Leerplichtwet verplicht is, de leerplichtambtenaren gemandateerd om deze taak uit te voeren.

In de ambtsinstructie staat beschreven op welke wijze de taken uitgevoerd dienen te worden.

Verzuimprotocol voor PO, VO en MBO

In een verzuimprotocol is duidelijk beschreven wat in dit kader de verantwoordelijkheden en taken van de school en de gemeente zijn.

Het is een ondersteunende en praktische handreiking voor leerplicht en het onderwijs om het verzuimbeleid uit te voeren.

Het schept duidelijkheid naar scholen, ouders/verzorgers en leerplichtambtenaren omtrent regels, afspraken en taken.

Het protocol bevordert de communicatie en informatieoverdracht over verzuimende leerlingen tussen ketenpartners zoals docenten, coördinatoren, mentoren, leerplichtambtenaren en hulpverleners.

Beleidsdoelen

Doelen

Elk leerplichtig kind en jongere is in beeld bij leerplicht en onderwijs.

Geen enkel leerplichtig kind of jongere zit langer dan 3 maanden (deels) thuis zonder passend plan van aanpak of aanbod van onderwijs en zorg.

Elke (dreigende) voortijdig schoolverlater is in beeld en heeft een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgt een traject naar werk of zorg.

1. *Elk leerplichtig kind en jongere is in beeld bij leerplicht en onderwijs.*
Alle kinderen en jongeren tussen de 5 jaar en 18 jaar zijn in beeld bij het team leerplicht. De leerplichtambtenaar treedt op in geval van ongeoorloofd verzuim en geeft vrijstelling aan een leerling als uit onderzoek blijkt dat dit noodzakelijk is.
2. *Geen enkel leerplichtig kind of jongere zit langer dan 3 maanden (deels) thuis zonder passend plan van aanpak of aanbod van onderwijs en zorg.*
Vanuit leerplicht zal de gemeente Ridderkerk aansturen op een plan van aanpak of aanbod van onderwijs en zorg. Dit doen zij in gezamenlijkheid met de samenwerkingsverbanden Berséba, RiBA en Koers VO.
Het doel is dat elk kind wat (deels) thuis zit zo snel mogelijk een aanbod van onderwijs en zorg heeft of dat er een plan van aanpak is hoe hij daar toe komt.
3. *Alle (dreigende) voortijdig schoolverlaters zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg.*
Het Doorstroompunt heeft voortijdig schoolverlaters in beeld. Daar bovenop worden ook de dreigende voortijdig schoolverlaters doorgegeven vanuit onderwijs aan de Doorstroompunt medewerker. In samenwerking met de scholen van herkomst zorg de Doorstroompunt medewerker ervoor dat al deze jongeren een duurzame werkplek of passende dagbesteding krijgen, of een traject volgen naar werk of zorg.

Uitgangspunten

Wat is daarvoor nodig?

Om de doelen te behalen is er eerst een aantal randvoorwaarden nodig die geschept moeten worden door zowel de gemeente als haar samenwerkingspartners op het gebied van leerplicht; scholen, samenwerkingsverbanden, het CJG, de gemeenten binnen de RMC subregio en het Doorstroompunt. Hiervoor stellen we gezamenlijk, met de gemeente als coördinerende rol, een uitvoeringsplan op. Op de acties in het uitvoeringsplan dient gestuurd te worden door alle betrokken partijen binnen haar eigen organisatie. Het uitvoeringsplan zal jaarlijks geëvalueerd worden door alle partijen in het LEA.

Ook per doel zijn er randvoorwaarden, zo is het nodig om voor het eerste doel een goede administratie te hebben. Dit geldt voor zowel leerplicht als de samenwerkingsverbanden. En er dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden over welke gegevens er met elkaar gedeeld worden en hoe deze binnen de AVG en Wet politiegegevens vallen.

Om het tweede doel te bereiken zijn de volgende randvoorwaarden nodig; de samenwerkingspartners hanteren een preventieve insteek. Vanuit leerplicht wordt naast het hanteren van de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) methode² ook de mogelijkheid aan scholen geboden om te sparren over een casus. Een registratie systeem waarin alle (dreigende) thuiszitters geregistreerd worden. Schoolbesturen dienen ook de dreigende thuiszitters tijdig aan te melden.

Er dient een regelmatig overleg plaats te vinden tussen leerplicht en de samenwerkingsverbanden om de overzichten naast elkaar te leggen en te controleren of elke (dreigende) thuiszitter een plan van aanpak of een passend aanbod onderwijs en zorg heeft.

Het plan voor onderwijs en jeugdhulp wordt gemaakt door de partijen binnen de driehoek; school van herkomst, betreffende samenwerkingsverband en wijkteam (leerplichtambtenaar, Preventie en Ondersteuning of medewerker toegang).

Er dient een goed dekkend netwerk te zijn van onderwijs- en zorgaanbod.

Daarnaast is het zaak om goede voorlichting en educatie te geven op de scholen door het team leerplicht.

Voor het laatste doel is het belangrijk dat er een samenwerking is tussen de schoolbesturen en de Doorstroompunt medewerker. Zodat de Doorstroompunt medewerker ook de dreigende voortijdig schoolverlater in beeld heeft en met hem aan de slag kan voor een duurzame werkplek, passende dagbesteding of een traject naar werk of zorg kan uitzetten. Dit alles in samenwerking met de lokale disciplines (leerplicht, Facet jongerenwerk, schulddienstverlening, werk en inkomen etc.) rondom deze doelgroep.

Risico's

Zowel de scholen als samenwerkingsverbanden kunnen wij niks verplichten, maar we werken wel nauw samen. Om de doelen te kunnen behalen is gezamenlijke afstemming noodzakelijk.

Het tweede doel 'Geen enkel leerplichtig kind of jongere zit langer dan 3 maanden (deels) thuis zonder passend plan van aanpak of aanbod van onderwijs en zorg.' heeft als risico dat 3 maanden erg scherp is gesteld. Tijdens de evaluaties van het uitvoeringsplan moet blijken of deze gestelde termijn realistisch blijkt. Maar er is gekozen om niet op voorhand te verruimen, omdat dit wel het streven zou moeten zijn om leerplichtige kinderen en jongeren goed te ondersteunen in hun schoolloopbaan.

Een ander risico op voorhand wordt gezien in het ontbreken van een dekkend onderwijs en zorg landschap. Momenteel zijn er zowel bij regionale jeugdhulp als bij speciaal onderwijs lange wachttijden. Het is zaak om in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd hier een ombuiging in te maken.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

Om de doelen te bereiken is er een aantal acties nodig. Deze zullen worden uitgewerkt in een 'Uitvoeringsplan Leerrecht'. In het uitvoeringsplan zal onder andere worden beschreven hoe er wordt vorm gegeven aan de overleggen tussen leerplicht en de samenwerkingsverbanden om alle leerplichtige kinderen en jongeren en alle thuiszittende leerlingen in beeld te hebben, voor elk kind en jongere in deze groep aanbod onderwijs en zorg te hebben of hiertoe een plan van aanpak te maken. Mogelijk dienen hier nieuwe processen voor worden ingericht of kan er aangesloten worden bij bestaande structuren.

Er wordt beschreven hoe de schoolbesturen en de medewerker van het Doorstroompunt goed zicht gaan krijgen op alle (dreigende) voortijdig schoolverlaters en welke overlegvormen hier voor nodig zijn en in welke frequentie. Ook zal in het uitvoeringsplan beschreven worden welke rol en taak iedere betrokken stakeholder heeft met betrekking tot het behalen van de doelen.

We starten met de volgende stakeholders: leerplichtambtenaren, mentoren, zorgteam scholen, schoolcontactpersoon, samenwerkingsverband Berséba, RiBA, en Koers VO, jeugdverpleegkundige/jeugdarts, Facet jongerenwerk en het wijkteam.

Monitoring en evaluatie

Om te toetsen of het beleidskader Leerrecht het juiste teweeg brengt voor de leerplichtigen kinderen en jongeren is het nodig om te evalueren en te monitoren.

Monitoring

De monitor zal verder uitgewerkt worden in het Uitvoeringsplan Leerrecht. De gegevens zullen per kwartaal (en jaarlijks) verzameld worden.

Evaluatie

2) Ingrado - Iedere jongere heeft recht op ontwikkeling

Om tot een goede evaluatie te komen is het belangrijk de om de juiste data te verzamelen en de betrokken stakeholders te betrekken bij de evaluatie. Jaarlijkse zal er een evaluatie van het uitvoeringsplan plaatsvinden in de LEA.

In de evaluatie wordt geëvalueerd op de gestelde doelen 2025-2028 door de gemeente en de samenwerkingspartners; samenwerkingsverbanden, zorgteams op de scholen, uitvoerende organisatie Doorstroompunt, jongeren en ouders.